

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 645/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen työttömyysturvan muutosten eli aktiivimallin vaikutuksista lasten päivähoidon ja varhaiskasvatuksen järjestelyihin, laatuun ja lasten oikeuksiin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluodon /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 645/2017 vp:

Miten työttömyysturvan aktiivimallissa on otettu huomioon sen vaikutukset lasten varhaiskasvatukseen ja päivähoidon järjestelyihin, työttömien huoltajien lasten oikeuteen toimia turvallisessa ja tutussa, oikean kokoisessa lapsiryhmässä varhaiskasvatuksessa,

miksi aktiivimallin valmistelussa ei tehty lapsivaikutusten arviointia ja

miten hallitus aikoo vastata aktiivimallista johtuvaan päivähoitotarpeen kasvuun ja parantaa lasten ja perheiden yhdenvertaisuutta em. palveluissa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kuten kirjallisessa kysymyksessä tuodaan esiin, sekä ennen aktiivimalliksi kutsutun työttömyysturvalain muutoksen voimaantuloa että sen jälkeen, nyt lain ollessa voimassa, työttömyysetuutta saavien vanhempien lapsilla on subjektiivinen oikeus saada varhaiskasvatusta. Tätä oikeutta muutettiin 1.8.2016 lukien niin, että se koskee nyt 20 tuntia viikossa, kun aiemmin vastaavaa rajausta ei ollut. Oikeus varhaiskasvatukseen kuitenkin edelleen on.

Oikeuden laajuutta koskevan muutoksen jälkeen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden määrää, sisältöä ja muutoksen vaikutuksia on käsitelty muun muassa, muttei yksinomaan, kirjallisten kysymysten KK 414/2016 vp, KK 145/2017 vp ja KK 446/2017 vp yhteydessä. Kuten käsiteltäessä varhaiskasvatuspalveluita nimenomaan kyseisen lainsäädännön kannalta aiemmin on todettu, varhaiskasvatustilain mukaan kunnan on tarjottava 20 tunnin laajuisen varhaiskasvatusoikeuden piirissä olevalle lapselle mahdollisuus osallistua lapsen vanhempien tai muiden huoltajien päätöksen mukaisesti joko osapäiväiseen tai osaviikkoiseen varhaiskasvatukseen.

Kunta päättää lapsikohtaisesti määräajaksi tarkemmat säännölliset varhaiskasvatuksen toiminta-ajat. Toiminta-aikoja suunniteltaessa ja päätettäessä on kuitenkin tärkeää olla yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa, jotta toiminta-ajat voidaan sovittaa perheen olosuhteiden kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisiksi. Lainsäädäntö myös velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjää tähän.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 645/2017 vp

Edelleen varhaiskasvatusta koskeviin kysymyksiin vastattaessa on tuotu esiin se, että kunnan on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatusta on saatavilla kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kaikki varhaiskasvatusta koskeva laadullinen säätely koskee myös epätyypillisinä aikoina järjestettävää varhaiskasvatusta. Suunnittelussa ja järjestämisessä on huomioitava lapsen etu. Varhaiskasvatuslaissa myös korostetaan lapsen osallisuutta. Lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.

Varhaiskasvatusta koskevat tarpeet ja laadulliset vaatimukset ovat olemassa erillisinä oikeuksina, riippumatta työttömyysturvalainsäädäntöön tehtävistä muutoksista. Palveluiden tuottamisessa tulee huomioida mahdollisuudet työelämän, perhe-elämän ja lasten turvallisen hoitoympäristön yhdistämiseen. Kun työttömyysturvajärjestelmän tavoitteena on turvata toimeentuloa silloin, kun sitä ei voida omalla ansiotyöllä ansaita, ja kun sen tavoitteena on tukea ja edistää työelämään palaamista, varhaiskasvatuksen tulisi turvata mahdollisuudet myös osittaiseen työllistymiseen tai oman osaamisen kehittämiseen reittinä työmarkkinoille. Tästäkin syystä hallituksen esityksessä ei olla tehty erikseen lapsivaikutusten arviointia, kuten työttömyysturvalain muutosten valmistelussa ei yleensäkaan juuri olla tehty. Lisäksi lapsivaikutusten arviointiin liittyy myös aktiivimallisissa edellytetty palkkatyön määrä suhteessa työttömyysetuuden saajan lapsen subjektiiviseen oikeuteen saada varhaiskasvatusta: suhde on yhteensä vähintään 18 tuntia palkkatyötä noin kolmen kuukauden aikana, kun oikeus varhaiskasvatukseen vähimmilläänkin on 20 tuntia viikossa.

Kysymyksessä on kiinnitetty huomiota tärkeään seikkaan, siihen, miten lainsäädännön muutoksilla tosiasiaassa vaikutetaan perheiden mahdollisuuteen yhdistää työelämä ja lasten turvallinen hoito. Kun hyvinvointivaltion vastuiden kantokyvyn vuoksi työllisyysasteen nostaminen ja työmarkkinoiden tasa-arvon edistäminen edellyttää molempien vanhempien tasapainoista mahdollisuutta osallistua työelämään, varhaiskasvatuksessa tai työttömyysturvajärjestelmässä tehtävät lainsäädäntöratkaisut eivät saisi lukita vanhempia kotiin. Perheillä tulee olla aito mahdollisuus valita lapsen hoitotapa. Työttömyysetuuden saajan tulisi kuitenkin voida keskittyä täysipainoisesti oman työllistymisensä edistämiseen työpaikkoja hakemalla, omaa osaamistaan vahvistamalla TE-toimiston järjestämien palveluiden kautta ja myös työllistymällä, silloin kun kokoaikatyötä, osa-aikatyötä tai lyhyitä työjaksoja on tarjolla.

Helsingissä 23.2.2018

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila